

Η Τουρκία του Ερντογάν στο μικροσκόπιο

«**Μ**ετά τον Ερντογάν» είναι το ερώτημα στο οποίο επιχειρεί να απαντήσει το νέο ομώνυμο βιβλίο που συνυπογράφουν ο Σταύρος Λυγερός και ο Κώστας Μελάς και ήδη κυκλοφορεί (από τις εκδόσεις Πατάκη). Το βιβλίο ακτινογραφεί τις αλλαγές που έχουν επέλθει στην τουρκική οικονομία και κοινωνία έπειτα από 12 χρόνια διακυβέρνησης από το μετριοπαθές πολιτικό ισλάμ που εξέφρασαν ο Ταγίπ Ερντογάν και το Κόμμα Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης, αντιπαρτιθέμενο με τα κόμματα και τους θεσμούς του κεμαλικού κατεστημένου, που σήμερα έχουν εξαφανιστεί ή δίνουν μάχη επιβίωσης.

Το βιβλίο των Σταύρου Λυγερού και Κώστα Μελά έχει γραφεί αρθρωτά σε τέσσερις ενότητες, που διαβάζονται και αυτόνομα, που αναλύουν διεξοδικά τέσσερις πτυχές που προσδιορίζουν τη νέα Τουρκία και τις προοπτικές της.

Η πρώτη ενότητα έχει τίτλο «Η ρεβάν του πολιτικού ισλάμ» (συγ-

γραφάας ο Σταύρος Λυγερός). Αναλύει τη μετάβαση από το μετακεμαλικό καθεστώς στη νεοοθωμανική μεταπολίτευση, μετάβαση ούτε εύκολη ούτε

δεδομένη. Εν ολίγοις, εδώ αναλύονται η παρακμή του κεμαλισμού, η τουρκική εκδοχή του πολιτικού ισλάμ, το περιβόητο «βαθύ κράτος», ο δυϊσμός εξουσίας, οι αντιφάσεις του κεμαλικού κατεστημένου, οι υποθέσεις Εργκένεκον και «Βαριοπούλα», το δημοψήφισμα-καμπί του 2010, η πολυπλόκαμη αδελφότητα Γκιουλέν, οι αντιθέσεις στους κόλπους των νεοοθωμανών και οι προοπτικές της νέας εξουσίας.

Στη δεύτερη ενότητα με τίτλο «ΑΟΖ, Κύπρος και διενέξεις στη Μεσόγειο»,

Η μεταμόρφωση της γείτονας και τα ερωτήματα για το μέλλον της στο νέο βιβλίο των Σταύρου Λυγερού και Κώστα Μελά

ο Σταύρος Λυγερός φωτίζει υπό νέο πρίσμα το πλέγμα των ελληνοτουρκικών.

Αναλύει τη χρησιμότητα της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ), τη δυσανεξία της Αθήνας με την ανακήρυξη ΑΟΖ, τη μετατροπή της ΑΟΖ σε ιδεολόγημα, τον Δούρειο Ίππο της συνεκμετάλλευσης, τις ναυτικές φιλοδοξίες της Τουρκίας, το ζήτημα των χωρικών υδάτων 12 μιλίων, το τουρκικό casus belli, τη θεωρία των «γκρίζων ζωνών», τις παγίδες της παραπομπής στη Χάγη, τη μετατροπή της Χάγης σε αποκατάστατο πολιτικής, τις ευρωτουρκικές σχέσεις, την προοπτική ένταξης της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή

Ένωση και το ενδεχόμενο εκτροπής σε ειδική σχέση. Τέλος, ανασκευάζει τους δύο κυρίαρχους μύθους της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής, τη στρατηγική της «εξήμερωσης του θηρίου» και το δόγμα «καλός ο Ερντογάν, κακοί οι στρατηγικοί».

Στην τρίτη ενότητα, «Το καρκίνωμα του Κουρδικού», ο Σταύρος Λυγερός αναλύει την ανάδυσση και τη «με τη βοήθεια των Αμερικανών» παγίωση του κουρδικού κρατιδίου στο βόρειο Ιράκ, το πλήγμα που προκάλεσε στις σχέσεις Ουάσινγκτον-Άγκυρας η απαγόρευση διέλευσης της αμερικανικής στρατιάς το 2003, το παζάρι για τις τουρκικές επιχειρήσεις εναντίον του ΡΚΚ στο βόρειο Ιράκ, την αμερικανική πολιτική λεπτιών ισορροπιών, το καθεστώς του πετρελαιοφόρου Κιρκούκ και τη «με αμερικανική σκηνοθεσία-ασταθή τριγωνική διευθέτηση (Άγκυρα, Αρμπιλ και Βαγδάτη), το «Δημοκρατικό Άνοιγμα» του Ερντογάν προς τους Κούρδους, τη συριακή κρίση και την ανάδυσση του δεύτερου κουρδικού

κρατικού μορφώματος.

Στην τέταρτη ενότητα «Ακτινογραφώντας την τουρκική οικονομία», ο Κώστας Μελάς αποκωδικοποιεί τα μεγέθη, τη δυναμική και τις αντιφάσεις της τουρκικής οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό αναλύει διεξοδικά τους τρεις τομείς της οικονομίας (αγροτικός, μεταποιητικός και υπηρεσιών) κατά τρόπο που αναδεικνύει τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία τους. Δίνει ειδικό βάρος στη μελέτη του τραπεζικού τομέα, ο οποίος αποτελεί κρίσιμο θεσμικό παράγοντα στις οικονομικές εξελίξεις και επιχειρεί να απαντήσει στο κρίσιμο ερώτημα: υπάρχει ή όχι οικονομική «φούσκα» στην Τουρκία; Το συμπέρασμά του είναι ότι το κύμα ιδιωτικοποιήσεων προκάλεσε μεγάλες εισροές πόρων, αλλά αυτό που μέχρι τώρα είναι πλεονέκτημα είναι και η αχίλλειος πτέρνα του τουρκικού μοντέλου. Εάν, λόγω και της διεθνούς κρίσης, σταματήσει η εισροή κεφαλαίων, η «φούσκα» θα σκάσει, αφήνοντας πίσω της συντριμμία.